

Møte torsdag den 27. februar kl. 14.55

President: Å g o t V a l l e

D a g s o r d e n (nr.21):

1. Innstilling frå kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen og Per Sandberg om lov om endring i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) (Innst. O. nr. 63 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:22 (2002-2003))
2. Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endring i samelova m.m. (Innst. O. nr. 59 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 34 (2002-2003))
3. Referat

Presidenten: Den reglementsmessige tiden for dagens møte er snart over. Presidenten foreslår at dagens møte fortsetter inntil dagens kart er ferdigbehandlet.

– Det anses vedtatt.

Statsråd Erna Solberg overbrakte 2 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Odelstingets møte mandag 3. mars, og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Hill-Marta Solberg (A): Jeg foreslår Gunnar Halvorsen.

Presidenten: Gunnar Halvorsen er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Gunnar Halvorsen anses dermed enstemmig valgt som settepresident for Odelstingets møte mandag 3. mars.

S a k n r . 1

Innstilling frå kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen og Per Sandberg om lov om endring i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) (Innst. O. nr. 63 (2002-2003), jf. Dokument nr. 8:22 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) (leiar for komiteen og ordførar for saka): Dokument nr. 8:22 gjeld forslag om å endra kommunelova ved å utvida grunnlaget for inhabilitet. Bakgrunnen for forslaget, som er sett fram av to representantar frå Framstegspartiet, er avtalen frå 1997 mellom Arbeidarpartiet, Norsk Kommuneforbund og Norsk Elektriker- og Kraftstasjonforbund – NEKF. Forslagsstillarane vil at ein folkevald som tek del i ei parti-gruppering i eit fylkesting eller i eit kommunestyre og hovudorganisasjonen eller fylkes- eller kommunelaget til denne partigrupperinga har inngått ein avtale med nokon person eller noka samanslutning, skal erklærast inhabil i ei sak når avtalen vedrører korleis partigruppene sine folkevalde skal opptre i den typen sak som skal behandlast. Tilsvarende skal òg gjelda for folkevalde medlemmer i eit politisk parti ved behandling av saker i andre utval eller nemnder som er oppretta med bakgrunn i kommunelova § 10.

Komiteen har bedt departementet vurdere forslaget. Brevet frå kommunal- og regionalministeren ligg ved saka. Statsråden frårår forslaget, og fleirtalet – alle partia unnateke Framstegspartiet – er einig med statsråden i at forslaget vil innebera ei vesentleg utviding av dei habilitetskrava som i dag gjeld for folkevalde.

Fleirtalet strekar under at det er viktig å sikra legitimiteten til dei avgjerdene som blir tekne i folkevalde organ. Og spørsmålet om habilitet er eit viktig element i den samanhengen. Det blir vist til relevante lovparagrafar i samband med det.

Så deler fleirtalet seg i si grunngeving. Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet viser til at ein i kvar enkelt sak må gjera ei særskild vurdering for å ta stilling til spørsmålet om habilitet. Dette fleirtalet viser til at avtalar og samarbeid som blir gjort mellom politiske parti og organisasjonar eller andre samfunnsaktørar, ikkje automatisk fører til inhabilitet, men fleirtalet peikar på at det er viktig at både avtalane og innhaldet i dei er ope og kjent for publikum.

Det same fleirtalet strekar òg under at det er skjulte bindingar og interesser som representerer eit demokratisk problem. Det kan sjølvstøtt vera ulike meiningar om om det er heldig eller ønskjeleg å ha avtalar som kan gje ulike former for bundne mandat. Dette fleirtalet si oppfatning er at det vil koma til uttrykk gjennom vala og den støtta som blir gitt til dei ulike partia.

Så understrekar Høgre og Kristeleg Folkeparti at eit sterkt bunde mandat som folkevald kan medføra eit problem i eit demokrati. Dei folkevalde er primært moralsk bundne av sitt program og sine løfter til veljarane, og ikkje av skriftlege avtalar med enkeltgrupper. Men desse partia frårår òg endring.

Framstegspartiet sitt syn kjem jo fram gjennom forslaget, og eg reknar med at dei kjem til å framføra det her sjølve.

Ei gjennomlesing av avtalen frå 1997 viser at dette er ein avtale som har overskrifter om vidareføring av det fagleg-politiske samarbeidet og er ei oppfølging av samarbeidet mellom Arbeidarpartiet og fagrørsla som har gått føre seg i mange år. Det er altså denne avtalen som dannar grunnlaget for forslaget her i dag.

Eg tykkjer nok det går an å undra seg over at fagrørsla så einseitig synest å forhalda seg til eit parti. Det er fleire parti på Stortinget som deler målet om verdien av ein sterk offentleg sektor, og som arbeider for ein fleksibel og effektiv, offentleg sektor som utviklar betre tenester. Men det er ein annan debatt, som vi får ta i ein annan samanheng. Tilrådinga frå komiteen er altså heilt klår: Det er å avvisa dette forslaget.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): Saka som Odelstinget no debatterer, har utgangspunkt i eit forslag frå Framstegspartiet. Forslaget inneber at det blir innført ein ny regel som slår fast at avtaler mellom eit politisk parti og ein organisasjon automatisk skal føre til inhabilitet. Forslaget frå Framstegspartiet vil føre til ei sterk utviding av dei habilitetskrava som no gjeld. Arbeidarpartiet meiner at det er viktig å sikre legitimiteten til dei avgjerdene som blir tekne i folkevalde organ. Habilitetskravet følger av forvaltningslova og gjeld også for folkevalde i kommunale og fylkeskommunale organ. Kommunelova har dessutan særlege reglar om inhabilitet for folkevalde ved behandling av bestemte saker.

I hovudsak sluttar eg meg til dei vurderingane som kommunal- og regionalministeren har gitt uttrykk for i saka. Synet vårt er at samarbeid og avtaler mellom politiske parti og organisasjonar ikkje automatisk skal føre til inhabilitet. Det avgjerande er at det er ei open haldning i slike saker. I praksis vil det seie at publikum må kjenne til at samarbeid og avtaler finst. Da kan veljarane på fritt grunnlag vurdere den praksisen som blir brukt, og gi synet sitt til kjenne gjennom val. For demokratiet er det dei skjulte bindingane som er uakseptable. Det er heilt irrelevant i den saka som gjeld forholdet mellom LO-forbund og Arbeidarpartiet. Det er fullt offentleg innsyn i den kontakten som finst mellom arbeidstakarorganisasjonen og partiet.

Eit breitt fleirtal i kommunalkomiteen avviser forslaget frå Framstegspartiet. Det er klart positivt. Den sterke utvidinga av habilitetskrava som Framstegspartiet foreslår, har ikkje rotfeste i Stortinget. Eg vil tilrå innstillinga frå komiteen.

Hans Kristian Hogsnes (H): Fra regjeringspartienes side er vi enig i at det nå ikke er grunnlag for en vesentlig utvidelse av habilitetskravene, slik forslagsstillerne ønsker. Jeg vil gjerne også i denne debatten påpeke at et sterkt bundet mandat som folkevalgt gjennom avtaler medfører et problem i et demokrati. De folkevalgte skal primært være moralsk bundet av sitt program og sine løfter til velgerne, og ikke av skriftlige avtaler med enkeltgrupper. Det gjelder selvfølgelig også om det er åpenhet om en slik avtale, og jeg finner som sagt grunn til å understreke at slike avtaler faktisk representerer et visst demokratisk problem. Det er likevel vanskelig å trekke klare linjer mellom valgløfter til enkeltgrupper og avtaler som er allment kjent før valget.

I tillegg vil det måtte foretas en konkret vurdering i den enkelte sak. Regjeringspartiene mener derfor at det foreliggende forslag ville medføre en vesentlig utvidelse

av de habilitetskrav som gjelder for folkevalgte, noe vi mener ikke er en ønsket utvikling. Det er grunnlaget for at vi ikke finner å kunne støtte det forslaget som fremkommer i Dokument nr. 8:22.

Torbjørn Andersen (FrP): Fremskrittspartiet er forundret og rystet over at dette forslaget ikke får mer gehør, iallfall hos regjeringspartiene. Fremskrittspartiets forslag om endring i kommuneloven for å skjerpe habilitetskravene til lokalpolitikere er ment å skulle sikre at de avgjørelser som fattes i våre lokaldemokratiske organer, er forankret i rene og åpne demokratiske og politiske prosesser. En av de mest grunnleggende forutsetninger for demokratiets funksjon og legitimitet er nettopp vissheten om at hver enkelt politiker er habil i forhold til de saker man er med på å behandle og avgjøre. Strengt bestemmelser vedrørende inhabilitet og habilitet er derfor blitt et viktig element i vårt demokratiske system.

Men visse huller i habilitetsbestemmelsene finnes, og slike huller ønsker Fremskrittspartiet å tette, bl.a. gjennom dette forslaget. Dersom det skulle utvikle seg en mer omfattende kultur for at politikere kan la seg binde opp til å måtte innta forutbestemte synspunkter i viktige saker, ved at man har inngått forpliktende avtaler med interesseorganisasjoner eller andre grupperinger, er demokratiet på fullstendig ville veier. Det hele gir da faktisk ubehagelige assosiasjoner til et korrumpert politisk system der politikere kan låses fast av bransjer, interesseorganisasjoner eller fagforbund. Slik kan vi ikke ha det. Det er egentlig skremmende å se den mangel på forståelse enkelte har for bærende og elementære demokratiske spilleregler og rettssikkerhet, som det settes søkelys på i dette forslaget.

Når arbeiderpartipolitikere i fylkesting eller i kommunestyresaler og bystyresaler landet rundt skal opptre med bundet mandat og på bakgrunn av inngåtte avtaler f.eks. med Kommuneforbundet forplikte seg til å stemme imot i alle saker som har med økt privatisering av offentlige tjenester å gjøre, er dette jevngodt med et ensrettet, udemokratisk styringssystem der man ikke gis anledning til å si hva man egentlig måtte mene om en sak.

Det blir skremmende når vitale samfunnsinteresser kan bindes opp og styres av faglige organisasjoner som sitter og drar i trådene til sine politiske marionetter. Dette er et system som ethvert demokrati burde ta sterkt avstand fra. Men man sier altså nei! Når til og med Høyre synes å godkjenne et slikt system, er dette for meg komplett uforståelig.

Fremskrittspartiets forslag om å sikre et fritt og habilt lokaldemokrati og habile lokalpolitikere er et godt forslag for å tilrettelegge best mulig for elementære demokratiske spilleregler og lokalpolitisk legitimitet. Det er av disse grunner derfor meget underlig at det ikke har vært mulig å få flertall for dette forslaget, noe jeg bare må si meg både rystet og forbauset over.

Jeg vil så avslutningsvis få ta opp forslaget fra Fremskrittspartiet.

Presidenten: Torbjørn Andersen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Karin Andersen (SV): Det er veldig viktig med legitimitet i forhold til de vedtak som blir fattet, enten det er i det ene eller det andre folkevalgte organet, og det skal vi passe på. Men jeg synes nok at forslagsstillerne overdri- ver voldsomt i forhold til betydningen av det samarbeid som vi vet har vært mellom Arbeiderpartiet og fagbeve- gelsen i mange år. Det har vært kjent, og det har vært ty- delig og klart for alle hva det er. Så kan man mene hva man vil om det, men jeg tror ikke det er så mange som ikke har visst det, og som har latt seg lure til å stemme på Arbeiderpartiet fordi de ikke har visst. Jeg tror ikke det har vært slik.

Jeg må innrømme at jeg blir mer skremt av alle dem som kanskje drar i noen usynlige tråder i beslutningspro- sessene, mens Fremskrittspartiet tydeligvis blir mest skremt over det som er åpent og tydelig for alle. Det er jo ikke mer enn noen timer siden det datt ned et brev på Fremskrittspartiets gruppekontor som gjorde at de snud- de i en sak som var av stor betydning her, og det betyr jo ikke at det foreligger noen avtale, som det ble sagt fra ta- lerstolen her, men det betyr altså at det er organisasjoner eller krefter som påvirker alle politiske beslutninger både på kommunalt og nasjonalt nivå. Slik vil det nok være. Men jeg tror at det viktigste både for de kommunale be- slutningstakerne og for oss i Stortinget blir å sikre at ha- biliteten gjelder gjennomgående, og at det som er av usynlige bindinger, avtaler og påvirkning, blir sett mye mer kritisk på enn i dag. Det er ganske store pressgrupper som nå jobber i forhold til politisk virksomhet, og som det er grunn til å sette spørsmålstejn ved om alltid er de- mokratiske. Det er også grunn til å sette spørsmålstejn ved profesjonelle lobbyister i en del saker, som har pen- ger, råd og tid til å påvirke – til nesten å okkupere Stor- tinget til tider og nærmest tvinge det i kne til å vedta ting. Jeg må si at jeg er langt mer bekymret for demokratiets legitimitet i forhold til det voldsomme trøkket som det nå kan være fra slike grupper, enn jeg er for åpne avtaler mellom et politisk parti og lovlige, kjente, store organisa- sjoner. Så jeg tror ikke Fremskrittspartiet trenger å være så skremt, men de kan jo føre en politisk debatt om dette.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se neste spalte)

S a k n r . 2

Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endring i samelova m.m. (Innst. O. nr. 59 (2002-2003), jf. Ot.prp. nr. 34 (2002-2003))

Presidenten: Første taler er Pål Kårbø, som skal ha or- det i stedet for sakens ordfører, Ivar Østberg, som er med- lem av Lagtinget.

Pål Kårbø (KrF): Denne saka om endring i samelo- va er egentleg ei lita sak, men likevel viktig for dei det gjeld. Det dreier seg om å gjera ei endring i lov av 29. juni 1933 nr. 2, om flagging på kommunenes offent- lige bygninger.

Det samiske flagget vart godkjent av den 13. nordiske samekonferansen i Åre 15. august 1986. Det samiske flagget er eit samlande symbol for samar på tvers av lan- degrensene og blir i dag brukt m.a. av sametinga i Noreg, Sverige og Finland, av fylkeskommunar, kommunar, or- ganisasjonar, nokre statlege institusjonar og i privat samanheng. Flagget blir brukt ved offisielle nasjonale flaggdagar, samiske flaggdagar og ved andre høgtidelege høve.

Det har vore nedsett ei arbeidsgruppe, samansett av fire representantar frå Sametinget, Utanriksdepartemen- tet og Kommunal- og regionaldepartementet, som har ut- arbeidd rapporten «Bruk av det samiske flagget». Denne vart levert 15. juli 2001. Rapporten har vore send ut til 165 høyringsinstansar, m.a. Sametinget, kommunar, fyl- keskommunar og samiske organisasjonar. Alle høyrings- institusjonane stør framlegget frå arbeidsgruppa om å heimla bruken av det samiske flagget i lovverket. Det same gjeld framlegget om å formalisera bruken av flag- get i eit eige regelverk.

Eit fleirtal i kommunalkomiteen, alle med unnatak av Framstegspartiet, er difor positiv til Regjeringa sine vars- la lovendringar i forhold til bruken av det samiske flag- get – dette med bakgrunn i at det i dag ikkje eksisterer retningslinjer for bruken av dette flagget, bortsett frå mellombels reglar frå Utanriksdepartement for rangering av det samiske flagget i forhold til andre flagg.

Fleirtalet viser vidare til at dette lovendringsframleg- get ikkje medfører spesielle eller auka utgifter, heller ik- kje nye krav og pålegg til kommunar og fylkeskommu- nar.

På vegner av fleirtalet i kommunalkomiteen vil eg di- for rå Odelstinget til å vedta dei foreslåtte lovendringane.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 429)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Vi skulle da være klare til å gå til vote- ring.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet satt fram følgende forslag:
«Vedtaket til lov om endring i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

I

I lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) gjøres følgende endring:

§ 40 nr. 3 ny bokstav d skal lyde:

d) Hvis en folkevalgt deltar i en partigruppering i et fylkesting eller kommunestyre og hovedorganisasjonen eller fylkes- eller kommunelaget til denne parti- grupperingen har inngått avtaler med noen person eller sammenslutning, er vedkommende folkevalgte

inhabil i en sak når avtalen berører hvordan parti-gruppens folkevalgte skal opptre i den type sak som behandles. Tilsvarende gjelder folkevalgte medlemmer i et politisk parti ved behandling av saker i andre utvalg eller nemnder som er opprettet med bakgrunn i denne lovs § 10.

II

Loven trer i kraft straks.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak:

Dokument nr. 8:22 (2002-2003) – forslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen og Per Sandberg om endring i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) – vert å avvise.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 52 mot 11 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.21.04)

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v
om endring i samelova m.m.

I

I lov 29. juni 1933 nr. 2 om flagging på kommunenes offentlige bygninger skal I første ledd lyde:

På eller fra kommunenes offentlige bygninger og eiendommer eller bygninger og eiendommer som for den vesentligste del benyttes av kommunale institusjoner, må kun benyttes det i lov av 10. desember 1898 § 1 omhandlede flagg (uten splitt og tunge), *det samiske flagget* eller av Kongen godkjent by-, herreds- eller fylkesflagg.

II

I lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (samelova) skal ny § 1-6 lyde:

§ 1-6 Det samiske flagget

Det samiske flagget er flagget godkjent av den 13. nordiske samekonferansen 15. august 1986.

Sametinget kan ved forskrift gi nærmere bestemmelser om bruken av det samiske flagget.

III

Denne lova trer i kraft straks.

Presidenten: Presidenten har forstått det slik at Fremskrittspartiet vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 53 mot 11 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 15.21.40)

Presidenten: Det voterer over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Presidenten antar at Fremskrittspartiet også her vil stemme imot.

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 44 stemmer for lovens overskrift og loven i sin helhet og 11 stemmer imot.

(Voteringsutskrift kl. 15.22.05)

Presidenten: Presidenten foreslår at vi tar voteringen om igjen. Presidenten ber om at alle trykker på knappen.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes med 54 mot 11 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.22.29)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

S a k n r . 3

Referat

1. (58) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om endringer i lov om legemidler m.v. (legemiddeloven) og i lov om medisinsk utstyr (Besl. O. nr. 57 (2002-2003))
 - er sanksjonert under 14. februar 2003
2. (59) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om biobanker (biobankloven) (Besl. O. nr. 58 (2002-2003))
 - er sanksjonert under 21. februar 2003
 - Enst.: Nr. 1 og 2 vedlegges protokollen.
3. (60) Lov om endringer i lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven) (Ot.prp. nr. 40 (2002-2003))
4. (61) Lov om endringer i lov 29. november 1996 nr. 73 om formidling av landsdekkende postsendinger (postloven) (Ot.prp. nr. 41 (2002-2003))
 - Enst.: Nr. 3 og 4 sendes samferdselskomiteen.

Møtet hevet kl. 15.25.